

世界语自修课本

ESPERANTO-KURSO
POR
MEMLERNADO



0123569



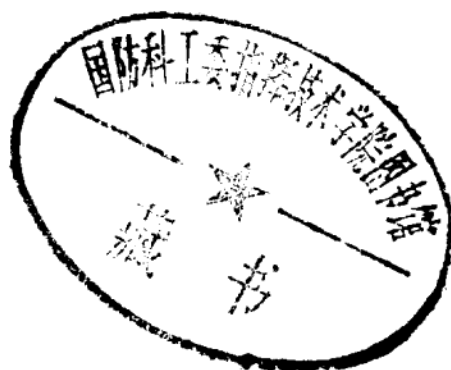
世界语自修课本

ESPERANTO-KURSO POR MEMLERNADO

第二册

Dua Volumo

李士俊 编著
Verkis Laŭlum



中国世界语出版社
ĈINA ESPERANTO-ELDONEJO

1989

世界语自修课本

(二)

李士俊 编著

•

中国世界语出版社出版

新华书店总店北京发行所经销

外文印刷厂印刷

•

开本787×1092毫米1/32 印张14·5 字数250千

1989年第一版第一次印刷 印数1—5000册

ISBN 7-5052-0024-0/H·22

定价：3.65元

目 录

第一课 (1)

课文 纸

语法 构词法 I

强调主语的语序

前缀 pra-

第二课 (17)

课文 华佗 (1)

语法 构词法 II

平接词

第三课 (33)

课文 华佗 (2)

语法 构词法 III

附接词

第四课 (52)

课文 世界语的创造者柴门霍夫博士

语法 相关词表

相关词表里的代词和形容词

第五课 (70)

课文 世界语的创造者柴门霍夫博士 (续)

语法 相关词表里的副词

前置词 por 与 pro

第六课 (88)

课文 母亲

语法 名词

第七课 (105)

课文 人和自然

语法	冠词 ajn 的用法	
第八课		(122)
课文	中秋之夜	
语法	代词	
第九课		(139)
课文	中秋之夜 (续)	
语法	代词 (续)	
第十课		(156)
课文	项链	
语法	形容词 副词	
第十一课		(174)
课文	项链 (续)	
语法	前置词 I	
第十二课		(193)
课文	国际主义战士绿川英子	
语法	前置词 II	
第十三课		(213)
课文	国际主义战士绿川英子 (续)	
语法	前置词 III	
第十四课		(235)
课文	三文钱	
语法	感叹词 从句中的谓语动词的时态	
第十五课		(255)
课文	歌三首 (附: 世界语的诗词格律)	
语法	省略号的用法	
第十六课		(277)
课文	祝你幸福!	

语法	语序	
	直接引语和间接引语	
第十七课		(297)
课文	烤肉师傅与搬运工	
语法	省略句	
第十八课		(317)
课文	提坦	
语法	标点符号	
习题答案		(339)
复习提纲		(385)
世界语自修课本第二册测验题及答案		(395)
世界语自修课本第一、二册索引		(401)
词汇表		(409)

UNUA LECIONO 第一课

Novaj Vortoj 生 词

objekto 东西, 事物, 对
象, 宾语

neĝo 雪

fero 铁

verki [tr.] 写作, 创作

bildo 图, 图象, 形象

presi [tr.] 印刷

gazeto 杂志

paki [tr.] 包装

arto 艺术, 技艺

arta 艺术的, 人工的

dika 厚的, 粗的, 胖的

kartono = dikega papero
纸板

scienco 科学

komerco 商业

industrio 工业

imagi [tr.] 想象

mizera 可怜的, 贫困的

pra-〔前缀〕表示远古, 远
亲 pra-patro 祖先

tranĉi [tr.] 切, 割

entranĉi 刻

mola 软的

materialo 原料, 材料

silko 丝

silk-aĵ-o 绸缎

metodo 方法

volvi [tr.] 卷, 缠绕

Kristo 基督

ofico 公务, 职务

ofic-ist-o 职员, 官员

ŝati [tr.] 喜爱

ideo 念头, 意思, 主意

ŝelo 皮, 壳

vasta 宽广, 广大

Eŭropo 欧洲

fibro 纤维

plasto 塑料

metalo 金属

speco 种类, 品种

Teksto 课文

PAPERO

Papero estas unu el la kvar gravegaj eltrovaĵoj de la ĉina popolo. Ĝi estas objekto tre ordinara. Ĉie troveblas papero kaj paperaĵoj, ĉiuj bezonas paperon, ĉiutage ni uzas ĝin. Papero malpeza kiel aero, blanka kiel neĝo, estas bela kaj malkara. Tiu malmultekosta afero, same kiel fero, estas aĵo sen fiero, sen brila nomo, tamen tre utila al la homo.

Per papero ni skribas leterojn al karaj amikoj kaj al kora amatino, ni verkas, faras bildojn pri homoj, pri birdoj, pri domoj, pri ĉiaj belaĵoj, presas librojn kaj gazetojn; per papero ni pakas kaj purigas; el papero ni faras amindajn artajn florojn kaj birdojn, kiuj povas flugi en la aero, kaj multajn aliajn ludilojn; ni ĉiuj uzas papermonon, nome monbiletojn, kaj aliajn biletojn por veturado, por rigardi filmojn k. t. p.; el dikega papero, t. e. kartono, ni povas fari diversajn ujojn kaj kestojn. Vi certe vidis kaj uzis diversajn paperajn sakojn, ĉu ne? Ni bezonas paperon ne nur por lerno, laboro kaj ludo, sed ankaŭ por komerco, industrio kaj sciencaj agadoj. Preskaŭ neimagebla estas la moderna vivo de la homo sen papero.

Ĉu vi iam pripensis la mizeran vivon de la homaro dum miliono da jaroj sen uzado de papero? Nur antaŭ du mil jaroj niaj prapatroj ankoraŭ devis entranĉi vortojn en mal-



molajn materialojn anstataŭ facile skribi sur papero. Penezaj estis iliaj “libroj”. Iam ili devis skribi sur multekosta silkaĵo. Kiel malfacile estis ion lerni per tiaj lerniloj! Do la eltrovo de la metodo por fari veran paperon estas afero vere grava, vere granda. Kaj estis Caj Lun, kiu eltrovis tiun mirindan metodon.

Caj Lun naskiĝis en malriĉa familio ĉirkaŭ kvardek jarojn post Kristo. Li servis kiel malgranda oficisto. Li tre ŝatis legi, do ankaŭ li sentis grandan bezonon de papero, sed tiam oni povis fari nur tre multekostan paperon el silko. Iutage li vidis virinon farantan paperon el silko kaj ricevis ideon fari paperon el eluzitaj vestoj, arboŝeloj, herboj kaj

aliaj malkaraj materialoj. Diligente li laboris, provadis kaj fine sukcesis krei paperon malmultekostan. Oni nomis tian paperon papero de Caj Lun. Iom post iom lia metodo disvastiĝis tra la patrolando. En la sesa jarcento tiu metodo

estis lernita de niaj najbaraj landoj kaj en la oka jarcento ĝi estis disvastigita en Eŭropo. Poste ĝi disvastiĝis tra la mondo kaj donis fortan helpon al la disvolvo de la homa kulturo.

Sekve de la progreso de scienco, la metodo de paperfarado estas foje kaj refoje plibonigita. Hodiaŭ diversaj modernaj maŝinoj estas uzataj en la papera industrio. Ankaŭ novajn materialojn oni uzas por fabriki novajn specojn de papero por diversaj uzoj. Hodiaŭ ni havas, krom papero el fibroj de kreskaĵoj, ankaŭ paperon el plasto, metalo kaj ŝtono. Mirindan servon papero faras al ni en la moderna tempo.

Ĉu Caj Lun ne faris brilan servon al la homaro? Ĉu li ne estas brila persono de la ĉina nacio? Kion vi sentas, kiam vi aŭdas laŭdojn pri la granda eltrovo de Caj Lun? Ĉu ne fieron, ĉu ne kuraĝiĝon, ĉu ne deziron eltrovi ion utilan al la patrolando kaj al la homaro?

Notoj 注 释

Rimarko: Ekde tiu ĉi leciono ni faros klarigojn post la tekstoj per notoj pri vortoj kaj vortogrupoj en la teksto. Ni donos ekzemplojn pri uzado de ofte uzataj vortoj kaj foje ankaŭ klarigojn en Esperanto. Ni esperas, ke tio helpos vin en la lernado.

1. objekto, aĵo, afero 这三个词都可以用来表示“东西、事物”，但含义不尽相同。objekto 多用于表示看得见摸得着的具体事物，如，tablo, seĝo, libro, gazeto, vesto, veturilo 等；用来指抽象概念时，它可以表示观察、研究、探讨的事情，可以是“题材”、“主旨”，也可以表示哲学上的“客观”、“对象”，用作语法术语它则表示“宾语”。

ajo 是由后缀 -aj- 转成的，因为 -aj- 常表示前面的词根所表示的物质构成的事物，如：paper-ajo 纸品，fer-ajo 铁器，ŝton-ajo 石器，or-ajo 金器，或具有词根所表示的特性的事物，如：bon-ajo 好事，bel-ajo 美景，美的东西，facil-ajo 容易的事，riĉ-ajo 财富，所以它较之 objekto 更强调事物的特性、质地。afero 多用来指“事情”，它可以表示“事业”、“事件”、“事务”，所以 afer-isto 是做买卖的“业务员”或者私人的“管事”。在谈 papero 时使用 objekto, ajo 或 afero 就象汉语说“东西”、“物件”、“物品”相仿，可以看做同义词。

2. verki 与 skribi 区别十分明显，verkisto 是专门从事创作的人，是作家，而 skribisto 则是专门抄抄写写的“文书”。但 skribi 也有写作的意思，可以说 Li skribis rakontojn kaj ŝi skribis tri librojn. (他写了故事，她写了三本书。) 不过这只是词义的扩展，所以绝对不能把 skribisto 充做 verkisto。

3. arto 指音乐、绘画、雕塑、建筑等艺术，也可以指讲话、体育、烹饪等等技巧。由 arto 转成的形容词 arta 既表示“艺术的”也表示技艺方面的或人工的。表示“人工的”也可以用 artefarita，意义更为明确。

4. scienco 有时用复数，以强调多种学科。一般情况下 scienco 可以泛指与艺术、宗教等相对应的科学，即全部科学。sciencisto 表示相信科学和从事科学的人，他的对头是迷信宗教、鬼神的人；scienculo 是对某项或几项科学研究有素的人。两个词都可译为科学家，而前者更近乎汉语的“科研人员”。

5. silko (丝) 也有时用来表示丝织品，而 silkajo 则泛指丝绸。为了避免词义混淆，最好不用 silko 来指丝织品。

6. unu el la kvar -oj 是值得注意的一种表现程式。研究一些用例你就会发现在前置词 el 后面的补语常常带有冠词 la。这是为什么？因为当我们说“其中之一”、“其中之二”等等时，“其中”是指一定的事物，而不是某些不肯定的事物，即使是假设的事物，也是有一定条件的。Mi aĉetis unu el libroj 之类的句子是错误的，因为通常说 Mi aĉetis libron 就可以了，要强调数量则说 unu libron，没有必要绕圈子

说“我买了某些书中的一本”。

7. troveblas = estas trovebla(j) 也可以用 troviĝas 代替。

8. la homo = la homoj = la homaro, 这是 la 的一种用法, 加了 la 的单数名词可以表示同类。la urbo 可以表示与 la kamparo (农村) 相对应的“城市”。

9. 前置词 pri 常用做前缀加在动词词根上构成含义深化的新词, 如: pensi 思想, pripensi 考虑, paroli 讲话, priparoli 谈论, 议论; skribi 写, priskribi 描写; rigardi 看, pririgardi 察看, 观看; demandi 问, pridemandi 询问, 审问; labori 工作, prilabori 加工。

10. post Kristo 常缩写成 p. K. 意思是“公元”。“基督”是专有名词, 应大写, K. 也要大写。“公元前”是 a. K. 即 antaŭ Kristo 之略。

11. servi kiel oficisto = labori kiel oficisto, 也可以说 esti oficisto。

12. vidi virinon farantan paperon (看见一个正在造纸的妇女), virinon 是 vidi 的宾语, 应加词尾 -n; farantan 是修饰宾语的形容词, 应与宾语同格; paperon 是分词形容词的宾语, 也应该用宾格。应记牢: 由及物动词转成的主动分词形容词和副词可以有宾语。

13. el 做前缀用时, 可以表示“完”的意思。el-uzi 用尽, 用坏, eluzita 废的, 用坏了的; ellerni 学完, 学会; eltrinki 喝完。

14. sekve de = kiel sekvaĵo de, pro, sekvante -on

15. brili 照耀, 发光, brila 光辉的, 灿烂的, 漂亮的, brila servo 非凡的用处, brila persono 杰出的人物。

16. per, el, uzi 虽然都可译为“用”, 但其含义却不同, 有的是“借用”, 有的是“用…为原料”, 有的是“使用”。要用心体会它们的含义, 分析它们在句中的作用。

Traduko 译 文

纸

纸是中国人的四大发明之一。它是普普通通的东西。到

处看得到纸和纸的制品。人人需用纸，我们天天使用纸。纸轻似空气，洁白如雪，漂亮，便宜。廉价的纸张和铁一样，它没有傲气，没有名气，对人却很有用处。

我们用纸给亲爱的朋友和心上的人儿写信，我们用纸写作，绘制人物、飞禽、屋宇以及种种美好事物的图画，印刷书籍、杂志；我们用纸包装，用纸擦去污秽；我们用纸制作可爱的假花、会在天空翱翔的纸鸢和许许多多别的玩具；我们大家都使用纸币，也就是票子，还有车票、船票、机票、电影票等等；用厚纸，也就是纸板（t.e.=tio estas 就是），我们可以制成各种各样的器皿和箱匣。

你肯定是见过并且使用过各种各样纸袋的吧？不仅学习、工作、游戏我们需用纸，而且在商业、工业以及科研活动上也都需用纸。人类的现代生活没有纸几乎是不可思议的。

你可曾考虑过人类百万年的不用纸的困苦生涯吗？就在两千年前，我们的祖先不是无需费难地在纸上写字而是要在坚硬的东西上刻字。他们的“书”是极为笨重的。他们曾在昂贵的丝帛上书写。用那样的东西学习该有多难啊！所以说发明制造真正纸张的方法的确重要，的确伟大。而发明了造纸妙法的就是蔡伦。

大约在公元40年，蔡伦出生在一个贫苦的家庭。他做了个小官。他很喜欢读书，所以他也觉得很需要纸，但当时人们只会造昂贵的丝纸。有一天（intage=en iu tago）他看见一个正在用丝造纸的妇人，便产生了用破烂衣服、树皮、草以及其他廉价原料造纸的想法。他努力地工作，尝试，终于造出了便宜的纸来。人们称之为蔡伦纸。他的造纸法慢慢地传遍了祖国。6世纪造纸法给我们的一些邻邦学了去，8世纪它又在欧洲传播开了。后来它传遍了世界，大大促进了人类（homa 也可以

表示人类的，因为从上下文来看 kulturo 不可能仅仅属于一个人，homa = de homo 或 de la homoj) 文化的发展。(forta 有力的)

随着科学的进步，造纸术一次又一次地改进了。(汉语的被动语气不一定用“被”字。)今天，造纸工业使用了(注意汉语与 Esperanto 说法的不同。)各种现代化的(或新式的)机器。人们还使用新的原料来制造有种种新用途的新型纸张。现在，除了植物(kreskaĵoj)纤维造的纸，我们还有用塑料、金属和石头造的纸。现代纸对我们有奇妙的用处。

难道蔡伦不是对人类做出了光辉的贡献吗？他不是中华民族(ĉina nacio)杰出的人物吗？当你听到赞扬蔡伦的伟大发明时，你可做何感想？不感到骄傲，不感到鼓舞，不感到想要发明点什么对祖国对人类有用的东西吗？

Gramatiko 语法

A. Vortfarado de Esperanto (构词法) I

前面已经讲过，世界语的词是由词根、词缀和词尾三种词素构成的。从学过的实例可以看到，各种词素的组合是有一定规律的。究竟有哪些规律呢？这是个相当复杂的问题。让我们先从词素说起。

1. 词根 它们是从民族语中选取的国际化的词素。词根可以分为两类：

a 能独自成词的词根，如：

1) 前置词 al, antaŭ, apud, anstataŭ, el, en, ekster, ĉe, de, ĝis, je, inter, ĉirkaŭ, kontraŭ, super, sur, por, pri, pro, post, trans, tra 等；

2) 连词 kaj, aŭ, sed, kvankam, tamen, kvazaŭ, ĉar, dum, nek 等;

3) 叹词 ho, ha lo, ve 等;

4) 原来副词 ne, jes, tre, tro, jam, je, apenaŭ, preskaŭ, jen, hodiaŭ, hieraŭ, morgaŭ 等;

5) 代词 mi, vi, li, ŝi, ĝi, ni, ili, oni, si 等;

6) 数词 unu, du, tri, kvar, kvin, ses, dek, cent, mil, nul (零) 等。此外还有以后我们要讲到的相关词表中的45个小词 kio, kiu, kia, kie, kiel, kiam, kiom, kial, kies, io, iu, ia, ie, iel, iam, iom, ial, ies, ĉio, ĉiu, ĉia, ĉie, ĉiel, ĉiam, ĉiom, ĉial, ĉies, tio, tiu, tia, tie, tiel, tiam, tiom, tial, ties, nenio, neniu, nenia, nenie, neniel, neniam, neniom, nenial, nenies。

这些词根有的也可以加上词尾构成词, 如: veo (哀叹)、troa (过火的), antaŭa (以前的, 前面的), tiea (那儿的), 但都可以独立成词。

b. 需要词尾的词根, 如:

1) 名词 arb, bird, dom, hom, mont, tag 等;

2) 形容词 bon, grand, bel, pur 等;

3) 动词 am, ir, lern, kur, kurac, leg, lev, trink 等;

这类词根不能独自成词, 需附加必要的词尾。

应该注意的是, 这类词根本身都有自然的词类归属, 例如: arb (树) 是事物的名称, 是一种 aĵo, 属于名词; bon 表示一种 eco, 是用以表示事物属性的形容词; am 则表示行为, 属于动词。加在 arb 上的名词词尾 o, 是重申名词性, 加在 bon 上的形容词词尾 a, 是重申形容词性, 加在 am 上的动词词尾 i 是重申动词性, 可以说是多余的。不过因为在使用当中词类需要转化, 例如: arbo 可以转成 arba (树木的), bona

可以转成 bono (善), ami 可以转成 amo (爱情), 不加这“多余的”词尾又无法区别, 所以它们又是必不可少的。

2. 词缀也大都是从民族语中选取的。它们是构词活动中十分活跃的词素。从它们在词中的位置, 可分为前缀与后缀两类。在比较复杂的复合词里, 有时可能不在词的头部和尾部, 而是在中腰, 但那种情况较少, 如: neĝ-er-for-ma 雪花状的, kor-mal-sano 心脏病, du-on-jaro 半年等。从词缀在构词中所起的作用, 可分为**真词缀**和**类似词缀**。真词缀有 ge-, pra-, mal-, bo- (表姻亲), eks- (表前任的、已退职的、以往的) 等前缀和 -et-, -eg-, -aĉ-, -um- 等后缀。它们是真正能构成派生词的词缀, 其构词方法与合成词不同。其他词缀虽有前缀、后缀的名字和强大构词能力, 但它们构词的方法却与一般词根合成复合词的方法毫无二致, 构词受同样的规律所支配, 所以只是表面象词缀, 只能算是类似词缀。

3. 词尾是用来标明词类的词素, 主要有名词词尾 -o, 形容词词尾 -a, 副词词尾 -e 和动词词尾 -i。因为名词和形容词有数和格的变化, 所以可以附加复数词尾 j 和宾格词尾 n, 动词有时态语气的变化, 又有 -as, -is, -os, -us, -u 等替换 -i 的词尾。

Esperanto 的创始人 Zamenhof 博士在他定的十六条基本语法的第十一条里说: la gramatikaj finiĝoj estas rigardataj ankaŭ kiel memstaraj vortoj. (语法词尾也被看作是独立的词。) 不论讲话还是写文章很少有单独使用词尾的, 那么这条文规的意义何在呢? 原来在构词的时候词尾起着重要的作用, 可以和词根词缀的性质相等。词尾 o 可以表示种种事物, 词尾 a 可以表示种种属性和关系, 词尾 i 可以表示动作或状态, 词尾 e 则表示 kiel, kiam, kie, kiom, kial (种种方式、时间、地点、数量、因由)。

应该注意到：加在名词词根 *hom*, *kor*, *flor* 等后面的名词词尾 *o* 是多余的，因为没有它，*hom*, *kor*, *flor* 也自然给人以名词的印象；同样 *bon* 不加 *a* 也给人以性质形容词的概念；*labor* 不加 *i* 也给人以动词的概念。这些就象 *ankaŭ* 不用副词词尾也表示副词概念一样。可是 *bono* 一词的词尾 *o* 却是有着自己的含义的，它有“事物”的意思，与只表示属性的形容词词根结合起来就产生了新义“好事物”，也就是“善”。同样 *flora* 的 *a* 也有自己的含义，它表示“什么样的”、“属于谁的”、“关于谁的”、“以什么为特点的”这类修饰语的概念，笼统地可以称为 *a* 的概念，与 *flor* 结合在一起就有了“花一样的”、“关于花的”、“花的”意思。*flori* 的 *i* 则表示“动作”，花怎么动作呢？自然就是“开花”、“发华”、“扬花”、“繁华”了。如果我们分析一些带 *e* 词尾的转成副词，便会说明 *e* 的含义，它并不单纯表示语法词性，不单是一个符号。例如：*home*=*kiel homo*, *flore*=*kiel floro*, *tage*=*en tempo de tago*, *kore*=*en la koro*, *per la koro*, *el la koro*, *ame*=*kun amo* 等，能说它们的词尾 *e* 只是语法标志吗？它有一定的含义。

在词性转化的时候，往往也会产生意味的转变。例如：*neĝo*（雪）本是名词，变成 *neĝa* 以后就会有“雪一样（洁白、松软、冰冷、纯洁）的”、“关于雪的”、“有雪的”这种含义，因为词尾 *a* 有这么些常有的含义。*neĝo* 这种东西有白、冷、轻、松软、易融等特点，用作形容词时，可以指其中之一，也可指全部，这要由使用的场合来确定。例如 *neĝa tago* 是指“雪天”，*neĝa pureco* 是指“雪一样的纯洁”。*neĝa blanko* “雪白”只注意了雪的白的特点却不管它是否冰冷。*patra amo* “父爱”强调的是父亲的仁慈，*patra amiko* “父